

CIENTÍFICAMENT O DE QUALSEVOL MANERA? ¹

(Lletra a un amic)

Lev Trotski

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de:
<http://www.ceip.org.ar/inhNew.htm>

Benvolgut amic:

Vostè pregunta com ha succeït que la qüestió dels especialistes, com els oficials de l'antic Alt Comandament, s'haja transformat en un problema de tanta rellevància entre nosaltres. Deixe'm dir-li que el que està en discussió ací no és la qüestió dels especialistes militars, sinó que és, en realitat, una qüestió molt més profunda i àmplia que aqueixa.

Nosaltres som el partit de la classe obrera. Junt amb els seus elements avançats passàrem dècades sota condicions de clandestinitat, portàrem avant la nostra lluita, lluitàrem en les barricades, llençàrem a baix l'antic règim, férem a una banda tots els grups intermedis com els socialistes revolucionaris i els menxevics i, al capdavant de la classe obrera, prenguérem el poder en les nostres mans. Però si bé el nostre partit està profundament i indestructible lligat amb la classe obrera, mai fou i no pot transformar-se en un mer adulator de la classe obrera, expressant gratificació amb qualsevol cosa que els treballadors puguen fer. Hem tractat amb menyspreu aquells que predicaven que el proletariat ha pres el poder "massa aviat", com si la classe revolucionària pogués prendre el poder quan volgués i no quan la història la força a això. Però al mateix temps, mai diguérem, i no ho diem ara tampoc, que la nostra classe obrera haja aconseguit una maduresa plena i pugua portar a terme, com un joc de xiquets, totes les tasques i resoldre totes les dificultats. El proletariat i, sobretot, les masses camperoles, només han emergit recentment de molts segles d'esclavitud i suporten totes les conseqüències d'opressió, ignorància i obscurantisme. La conquesta del poder, en si mateixa, no transforma la classe obrera en absolut, i no li confereix tots els èxits i qualitats que necessita: la conquesta del poder a penes obre a la classe obrera la possibilitat d'estudiar realment, desenvolupar-se i resoldre les seues carències històriques.

Amb un tremend esforç, l'avantguarda de la classe obrera russa ha engegat una gegantina tasca històrica. Inclús en aquesta avantguarda, no obstant, encara hi ha molt de coneixement i capacitat a mitges, massa pocs treballadors que, en virtut del seu coneixement, ampli horitzó i energia, siguen capaços de fer per la seua classe allò que els representants, mercenaris i agents de la burgesia feren per les antigues classes dominants.

Lasalle una vegada digué que els obrers alemanys de la seua època, fa més de mig segle, eren pobres en la comprensió de la seua pròpia pobresa. El desenvolupament revolucionari del proletariat consisteix també en el fet que assoleix una comprensió de la seua situació d'oprimit, de la seua pobresa, i s'aixeca contra les classes dominants. Açò li dóna la possibilitat d'apoderar-se del poder polític, però la presa del poder polític essencialment li revela al proletariat per primera vegada un quadro complet de la seua pobresa respecte de l'educació especialitzada i la general, i en relació amb l'experiència de govern. La comprensió per part de la classe revolucionària de les seues pròpies carències és la garantia de què en seran superades.

Seria, sens dubte, molt més perillós per a la classe obrera si els seus cercles dirigents arribaren a suposar que amb la conquesta del poder polític, allò de principal ja ha estat acabat, i permeteren que la consciència revolucionària caigués en la letargia en funció d'allò ja conquistat. El proletariat no portà a terme la revolució, de fet, per a fer possible que mils o inclús desenes de milers d'obriers avançats s'acomodaren en llocs en els soviets i comissariats. La nostra revolució es justificarà enterament a si mateixa només quan tot treballador, home i dona, senta que la seua vida s'ha fet més fàcil, més lliure, més neta i més digna. Açò encara no s'ha assolit. Hi ha per davant un dur camí encara que ens separa d'aquesta, la nostra meta essencial i única.

Perquè les vides dels milions d'obriers es facen més fàcils, pròsperes i riques en contingut, cal incrementar en cada esfera l'organització i eficiència del treball i assolir un nivell incomparablement major de coneixement, un horitzó més ampli per a tots aquells cridats a ser els representants de la classe obrera en tots els camps de la seua activitat. Mentre es treballa és necessari aprendre. És necessari aprendre de tots aquells dels que es puga aprendre quelcom. És necessari atraure i incorporar totes les forces que puguen ser abocades a treballar. Una vegada més: és necessari recordar que les masses avaluaran la revolució, en última instància, pels seus resultats pràctics. I tindran raó en fer-ho. Encara així, no pot haver-hi dubte que un sector dels funcionaris dels soviets han adoptat l'actitud que la tasca de la classe obrera ha estat fonamentalment portada a terme per la simple crida al poder dels diputats obrers i camperols que, d'"alguna manera", se les arreglen per a fer el seu treball. El règim soviètic és el millor règim per a la revolució obrera, només pel fet que reflecteix més fidelment el desenvolupament del proletariat, la seua lluita, els seus triomfs, però també les

seues carències, incloent-hi les de la seua capa dirigent. Junt amb les milers de persones de primera classe que el proletariat ha destacat dels seus rengles, gent que aprèn i progressa, i que sense cap dubte té un gran futur, també hi ha en els òrgans soviètics dirigents no poca gent equipada a mitges que s'imaginen que són set-ciències. La complaença, acontentar-se amb els petits èxits; aquesta és la pitjor característica del filisteïsme que és radicalment enemic de les tasques històriques del proletariat. No obstant, aquest tret també es troba entre aquells obrers que, més o menys justificadament, poden ésser anomenats avançats: l'herència de les tradicions i les influències petitburgeses del passat i, finalment, la pura i simple exigència de descans per part dels nervis exhaustes, tot això ajuda. A més, hi ha un nombre prou elevat de representants de la intel·lectualitat i la semintelectualitat que s'han agrupat sincerament en torn de la causa de la classe obrera però que encara no han tingut una radical transformació interna, i així han retingut moltes qualitats i formes de pensament que són característics del medi ambient petitburgès. Aquests, els pitjors elements del nou règim, estan pugnant per cristal·litzar-se com a una burocràcia soviètica.

He dit "els pitjors" sense oblidar els molts milers de tècnics que no tenen cap idea política que estan empleats en totes les institucions soviètiques. Els tècnics, els especialistes "apartidaris" porten avant les seues tasques, bé o mal, sense acceptar cap responsabilitat pel règim soviètic i sense fer recaure sobre el nostre partit la responsabilitat per ells mateixos. Cal utilitzar-los de totes les formes possibles, sense exigir de part d'ells allò que no poden donar... El nostre propi buròcrata, no obstant, és un genuí llast històric; és ja conservador, peresós, complaent, sense disposició d'aprendre i àdhuc expressa enemistat envers qualsevol que li recorde la necessitat que té d'aprendre.

Aquesta és la genuïna amenaça contra la causa de la revolució comunista. Aquests són els genuïns còmplices de la contrarevolució, encara que no siguem culpables de cap conspiració. Les nostres fàbriques no funcionen millor que aquelles pertanyents a la burgesia, sinó que funcionen pitjor. El fet, no obstant, que molts obrers estiguen al capdavant d'elles, com a administradors, no resol en si mateix cap dels problemes. Si aquests obrers estan plens de resolució per aconseguir grans resultats (i en la majoria dels casos açò és, o serà, així), llavors totes les dificultats seran superades. És necessari dirigir-se, des de tots els llocs, cap a una organització de l'economia i una conducció de l'exèrcit molt millors, més racionals. És necessari despertar la iniciativa, la crítica, el poder creatiu. És necessari donar-li més abast al gran ressort de l'emulació. Al mateix temps, és necessari incorporar especialistes, trobar organitzadors experimentats, tècnics de primera classe, donar-li oportunitats a tots els talents, tant a aquells que sorgisquen de les profunditats com a aquells que romanen com un llegat del règim burgès. Només un miserable buròcrata soviètic, zelós del seu lloc recent, i que cura amb fervor aquest lloc en raó dels privilegis personals que aquest li brinda, i no en raó dels interessos de la revolució obrera, pot tenir una actitud de

desconfiança sense fonament envers qualsevol gran expert, organitzador, tècnic, especialista o científic destacat; havent-hi ja decidit per endavant pel seu propi compte que “jo i els meus companys ens les arreglarem d’alguna manera.” En la nostra Acadèmia per a l’Alt Comandament hi ha alguns camarades del partit estudiant en aquest moment que han comprés en la pràctica, a través d’una experiència sagnant, conscienciosament, com de dur és el sever art de la guerra, i que ara estan treballant amb la major atenció sota la guia dels professors de l’antiga escola militar. La gent pròxima a l’Acadèmia em diu que l’actitud dels alumnes envers els seus mestres no està determinada en absolut per factors polítics, i aparentment és al més conservador dels mestres a qui més atenció se li presta. Aquesta gent vol aprendre. Ells veuen a altres al seu costat que posseeixen coneixement, i no el tracten amb desdeny, no fanfarronegen, no criden, “tirant a l’aire els seus birrets soviètics”; aprenen en forma diligent i conscienciosa dels “generals tsaristes”, perquè aquests generals saben allò que els comunistes no saben i allò que els comunistes necessiten saber. I no tinc cap dubte que, quan hagen après, els nostres acadèmics militars rojos efectuaran correccions substancials al que ells estan aprenent ara, i potser inclús faran noves contribucions de la seua pròpia collita.

El coneixement insuficient és, per descomptat, no un defecte sinó una desgràcia, i és, d’altra banda, una desgràcia que pot ésser corregida. Però aquesta desgràcia es transforma en un defecte i fins i tot en un crim quan va acompanyada de la complaença, del recolzar-se en el “potser” i en el “és molt probable”, i en una actitud d’enveja i odi envers qualsevol que sàpia més que u mateix.

Vostè preguntava per què aquesta qüestió dels especialistes militars ha encès tant les passions. L’essència de l’assumpte és que darrere d’aquesta qüestió, si excavem prou, s’oculten dues tendències: una que part d’una apreciació sobre la magnitud de les tasques que tenim per davant, tracta d’utilitzar totes les forces i els recursos que el proletariat ha heretat del capitalisme (per a racionalitzar, açò és, per a comprendre en la pràctica tot el treball social, incloent-hi el treball militar, introduint en cada esfera el principi d’economia de forces, aconseguint els resultats més grans que es puga amb el mínim de sacrificis) per a crear realment condicions sota les quals serà més fàcil viure. L’altra tendència, que afortunadament és molt menys forta, està alimentada per l’estat d’ànim del conservadorisme filisteoburocràtic, limitat, envejós i complaent (i encara així, al mateix temps, insegur de si mateix)...

“D’alguna manera ens les estem arreglant, o no?, llavors seguirem arreglant-nos-les molt bé”. No és veritat! No ens les arreglarem “d’alguna manera”, en tot cas: o bé ens les arreglem completament, com devem, d’acord amb la ciència, aplicant i desenvolupant tota la potència i els recursos de la tècnica, o no ens les arreglarem per a res, sinó que ens col·lapsarem en la ruïna. Qui no haja entès açò no ha entès res.

Tornant a la qüestió que vostè planteja, vell amic, sobre els especialistes militars, permeta'm dir-li açò, partint de la meua pròpia observació directa. Hi ha certs racons en les nostres forces armades on la "desconfiança" envers els especialistes militars està florint de mode particular. Quins sectors són aquests? Els més cultivats, els més rics en coneixement polític de les masses? En absolut! Al contrari, són els sectors més desposseïts de la nostra república soviètica. En un dels nostres exèrcits, no fa molt, es considerava un signe de la més alta qualitat revolucionària mofar-se en forma més bé estúpida i pueril dels "especialistes militars", açò és, de tots els que havien estudiat en les escoles militars. Encara així en aquest mateix exèrcit cap treball polític s'estava realitzant pràcticament. L'actitud allí era no menys hostil, inclús potser encara més, envers els comissaris comunistes (aqueixos especialistes "polítics") que no envers els especialistes militars. Qui estava semblant aquesta hostilitat? La pitjor mena entre els nous comandants: experts militars a mitges, guerrillers a mitges, gent partidària a mitges que no volien tenir ningú el seu al voltant, foren obrers del partit o seriosos treballadors militars. Aquests són la pitjor espècie de comandants. Són ignorants i no volen aprendre. Els seus fracassos (com podrien tindre èxits?) sempre cerquen explicar-los per la traïció d'altri. S'acovardeixen miserablement davant de qualsevol canvi en la moral dels seus batallons, ja que no tenen cap autoritat moral i militar seriosa. Quan un batalló, no sentint la mà d'un líder ferm, es refusa a atacar, ells s'amaguen darrere de l'esquena d'aquest. Aferrant-se per a tota la vida als seus llocs, odien la sola menció dels estudis militars. Per a ells aquests estudis estan identificats amb la traïció i la perfídia. Molts d'ells, després de caure en un compromís sense remei, han acabat per rebel·lar-se senzillament contra el poder soviètic.

En aquells batallons on el nivell de la moral dels homes de l'Exèrcit Roig és més alt, on s'hi realitza treball polític, on hi ha comissaris i cèl·lules de partit responsables, no temen els especialistes militars; al contrari, els sol·liciten, els utilitzen i n'aprenen. A més, en aquells batallons atrapen els genuïns traïdors amb molt més èxit, i els afusellen al moment oportú. I, el que és més important de tot, aqueixes unitats aconseguen victòries.

Així és la cosa, benvolgut amic. Ara, potser, puga comprendre vostè millor l'arrel de les diferències que existeixen sobre aquest assumpte dels especialistes militars i d'un altre tipus.

En camí. Tambor-Balashov

10 de gener de 1919

¹ Publicat en *Voiennoi Dyelo*, números 5-6, 23 de febrer de 1919. La signatura al final de l'article "En camí" fa referència a que fou escrit "en camí" del tren blindat.